

LIETUVOS DIASPOROS POLITIKOS STRATEGINIŲ GAIRIŲ „GLOBALI LIETUVA“ 2022–2030 M. VEIKSMŲ PLANO ĮGYVENDINIMO 2023 M. ATASKAITA

Įgyvendinant Aštuonioliktosios Vyriausybės programą ir Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą (veiksma Nr. 12.4.9) ir vadovaujantis Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. veiksmų plano rengimo, įgyvendinimo stebėsenos ir atskaitomybės tvarkos aprašu (užsienio reikalų ministro 2022 m. rugpjūčio 11 d. įsakymas Nr. V-261), 2023 m. sausio 9 d. buvo patvirtintas Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių įgyvendinimo veiksmų planas 2023–2025 m. (toliau – Veiksmų planas), kurio tikslas – užtikrinti koordinuotą ir veiksmingą Lietuvos diasporos politikos įgyvendinimą. 2023 m. į Veiksmų plano įgyvendinimą įsitraukė 32 valstybės institucijos ir 18 savivaldybių, kurios įgyvendino 176 veiksmus.

UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJOS (URM) VEIKLA

Diasporos politikos įgyvendinimo koordinavimas

Vykdydama diasporos politikos įgyvendinimo koordinatoriaus funkcijas, URM 2023 m. organizavo Lietuvos diasporos politikos koordinavimo komisijos (toliau – Komisija), kuriai vadovauja Ministrė Pirmininkė, posėdį ir 2 Tarpinstitucinės Lietuvos diasporos politikos įgyvendinimo darbo grupės (toliau – Darbo grupė) posėdžius, kurių metu aptartas XVIII Vyriausybės programos diasporos politikos srityje įgyvendinimas, Veiksmų plano 2024–2026 m. projektas, pasirengimas 2024 m. gegužės 12 d. referendumui dėl Konstitucijos 12 str. pakeitimo, grįžimo į Lietuvą skatinimo klausimai ir kitos Lietuvos diasporos politikos įgyvendinimo aktualijos. 2023 m. Komisijos ir Darbo grupės sudėtys buvo papildytos Krašto apsaugos ministerijos atstovais, siekiant dialogo su Lietuvos diasporos organizacijomis stiprinimo pilietiškumo skatinimo ir aktyvesnio diasporos dalyvavimo valstybės gynybos ir pilietinio pasipriešinimo klausimais. URM Globalios Lietuvos departamentas aktyviai bendradarbiavo su diasporos politikos įgyvendinime dalyvaujančiomis valstybės institucijomis, konsultuodamas įvairiais diasporos politikos klausimais.

2023 m. URM ypatingą dėmesį skyrė bendradarbiavimui su savivaldybėmis, siekiant jų aktyvesnio dalyvavimo įgyvendinant diasporos politiką, teikė individualias konsultacijas dėl savivaldybių priemonių, stiprinant ryšius su užsienyje gyvenančiais kraštiečiais. 2023 m. į diasporos politikos įgyvendinimą įsitraukė 11 naujų savivaldybių (2022 m. dalyvavo 7; 2023 m. – 18 savivaldybių). Spalio 27 d. URM kartu su Lietuvos savivaldybių asociacija organizavo nuotolinį renginį „Diasporos politikos įgyvendinimas savivaldybėse“, kurio metu aptartas Lietuvos savivaldybių vaidmuo įgyvendinant diasporos politiką, skatinant grįžimą į Lietuvos regionus. Renginyje dalyvavo Lietuvos savivaldybių merai, vicemerai, savivaldybių administracijos padalinių atstovai. Lapkričio 10 d. savivaldybių atstovai buvo pakviesti į kasmetinį Lietuvos Respublikos diplomatinį atstovybių ir konsulinį įstaigų (toliau – diplomatinės atstovybės) vadovų susitikimą, kurio metu dalyvavo diskusijoje diasporos grįžimo į Lietuvą ir pilietinio aktyvumo skatinimo klausimais.

URM, bendradarbiaudama su Lietuvos diasporos politiką įgyvendinančiomis institucijomis ir mokslo organizacijomis, surinko ir parengė diasporos srities mokslinių darbų, tyrimų, straipsnių ir publikacijų sąrašą. Šios priemonės tikslas – susisteminti informaciją, sudaryti galimybes naudotis mokslinių darbų ir tyrimų apie diasporą išvadomis ir rekomendacijomis. Sąrašą sudaro 2012–2023 m. atlikti diasporos srities 536 moksliniai darbai, straipsniai, publikacijos, apklausos, magistro ir kiti darbai. Nuolat pildomas sąrašas skelbiamas URM interneto svetainėje. 2023 m. birželio 20 d. URM organizavo nuotolinį renginį šiam sąrašui pristatyti ir aptarti naujų mokslinių darbų poreikį ir finansavimo galimybes.

2023 m. URM dalijosi patirtimi diasporos politikos srityje su Armėnijos, Azerbaidžano, Latvijos, Lenkijos kolegomis, atsakingais už ryšius su diaspora. 2023 m. gegužės mėn. URM organizavo nuotolinius mokymus diplomatinėse atstovybėse dirbantiems diplomatams, atsakingiems už ryšius su diaspora stiprinimą.

Tautinės tapatybės puoselėjimas ir diasporos organizacijų stiprinimas

Įgyvendindama diasporos politiką pagal kompetenciją, siekdama padėti diasporai išlaikyti tautinę tapatybę, stiprinti diasporos organizacijų veiklą ir didinti jų narių skaičių, didinti organizacijų matomumą tiek buvimo šalyje, tiek ir Lietuvoje, skatinti diasporos (įskaitant diasporos jaunimo) aktyvesnį įsitraukimą į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą, URM 2023 m. veiklą ryšių su diaspora srityje bendrai vykdė 50 šalių. 2023 m. skirta parama 49 Lietuvos diasporos organizacijų projektų

įgyvendinimui 20 šalių; tikslinės lėšos diasporos ryšių su Lietuva stiprinimui skirtos diplomatinėms atstovybėms 43 šalyse 131 projekto įgyvendinimui.

Lituanistinio švietimo užsienyje viešinimas

2023 m. URM didelį dėmesį skyrė lituanistinio švietimo užsienyje viešinimui ir populiarinimui, siekiant didinti lituanistinių mokyklų žinomumą, pritraukti į lituanistines mokyklas daugiau mokinių: 1) prisidėta organizuojant ir dalyvauta kovo 17 d. vykusiame Lituanistinio ugdymo forume „Lituanistinė mokykla – įdomi, kokybiška ir aktuali!“, kuris buvo skirtas atkreipti Lietuvos visuomenės ir užsienio šalyse gyvenančių tautiečių dėmesį į lituanistinio švietimo užsienio šalyse svarbą; 2) spalio 5 d. URM organizavo renginį „Lituanistinių mokyklų mokytojai moko(si)? Tobulėjimo galimybės“, skirtą lietuvių kalbos puoselėjimo užsienyje klausimams ir iššūkiams, kurių kyla šioje srityje dirbantiems mokytojams; 3) organizuota lituanistinio švietimo užsienyje viešinimo kampanija, orientuota į prioritetinių šalių auditorijas, kuri per socialinius tinklus pasiekė apie 1,5 mln. vartotojų visame pasaulyje; 4) įvertinus lituanistinio švietimo užsienyje puoselėtojų indėlį ir įsitraukimą, 16 lituanistinio švietimo mokytojų apdovanoti URM garbės ženklu „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai“; 5) tęsiama ženklelio „Lietuvių kalbos ambasadorius“ iniciatyva – ženkleliais pagerbti 850 lietuvių kalbos puoselėtojų pasaulyje.

URM iniciatyva, bendradarbiaujant su Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka ir Kultūros ministerija, 2023 m. išplėstas „Knygų starto“ projekto įgyvendinimas, įteikiant ankstyvojo skaitymo lauknešėlius užsienyje gimusiems Lietuvos piliečiams per Lietuvos diplomatinės atstovybes ir konsulines įstaigas. Iniciatyvos tikslas – stiprinti užsienyje gyvenančių lietuvių ryšį su Tėvyne, ugdyti tautinę tapatybę ir pilietiškumą, skatinti ankstyvąjį lituanistinį ugdymą ir grįžimą į Lietuvą. Į šią iniciatyvą pirmame etape įsitraukė 21 diplomatinė atstovybė, kurioms 2023 m. dalinimui perduota 2340 ankstyvojo skaitymo lauknešėlių.

Diasporos įsitraukimo į Lietuvos gyvenimą skatinimas – ryšio su Lietuva stiprinimas

URM parėmė 5 Lietuvos asociacijų, viešųjų įstaigų ir nevyriausybinį organizacijų projektus, skatinančius diasporos įsitraukimą į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą. Projektus įgyvendino asociacija „Pasaulio alytiškių bendruomenė“, asociacija „Bring Together LT“, VšĮ „LT Diaspora“ ir VšĮ „Global Lithuanian Leaders“.

Svarbų vaidmenį aktyvesnio diasporos įtraukimo į užsienio investicijų paiešką, užsienio turistų pritraukimą ir eksporto iš Lietuvos didinimo srityje atlieka Ekonominės diplomatijos taryba (EDT), kurios darbe, URM iniciatyva, dalyvauja ir diasporos profesionalų tinklą sukūrusi VšĮ „Global Lithuanian Leaders“ (GLL). 2023 m. GLL atstovas dalyvavo 3 EDT posėdžiuose.

Diasporos atstovai dalyvavo 12 diplomatinė atstovybių organizuotų Lietuvos ekonominio potencialo pristatymo renginių. Diplomatinės atstovybės kartu su diasporos organizacijomis įgyvendino 8 iniciatyvas investicijų pritraukimo ir eksporto skatinimo srityje, organizavo 7 atvykstamojo turizmo į Lietuvą skatinimo renginius, 13 renginių/susitikimų, skirtų supažindinti diasporos atstovus su metiniais ekonominės veiklos planais.

URM sudarė sąlygas užsienio aukštosiose mokyklose studijuojantiems lietuviams atlikti praktiką URM ir diplomatinėse atstovybėse: iš viso praktiko atliko 30 užsienio lietuvių, iš jų 4 – URM, 26 – diplomatinėse atstovybėse. 2023 m. liepos 31 – rugpjūčio 4 d. organizuota Lietuvos ambasadoriaus JAV fondo ateities lyderiams stažuotė, kurios tikslas – ugdyti Lietuvos diasporos lyderius ir stiprinti jų ryšį su Lietuva. Stipendijos laureatė, jaunoji JAV lietuvių, susitiko su įvairių Lietuvos institucijų ir įstaigų atstovais, buvo supažindinta su Lietuvos aktualijomis.

2023 m. lapkričio 10 d. URM Lietuvos diasporos organizacijų lyderius pakvietė į Vilniuje vykusį Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių ir konsulinių įstaigų vadovų susitikimą, kurio metu aptarti Lietuvos diasporos politikos prioritetai ir jų įgyvendinimo klausimai, vyko diskusija diasporos grįžimo į Lietuvą ir pilietinio aktyvumo skatinimo temomis kartu su Lietuvos valstybės institucijų, savivaldybių, Lietuvos darbdavių, pramonininkų ir verslininkų atstovaujančių organizacijų vadovais. Lapkričio 11–12 d. Lietuvos diasporos organizacijų lyderiams buvo organizuoti komunikacijos mokymai, rengiantis 2024 m. vyksiančiam referendumui dėl pilietybės išsaugojimo. Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių ir konsulinių įstaigų vadovų susitikime ir komunikacijos mokymuose dalyvavo 20 Lietuvos diasporos lyderių.

2023 m. URM, bendradarbiaudama su Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentu prie Krašto apsaugos ministerijos, Lietuvos diasporos organizacijų lyderiams surengė 5 seminarus

mobilizacijos, pilietinio pasipriešinimo, informacinio karo ir dezinformacijos temomis. Jų metu prisiminta istorinė Lietuvos Respublikos rezistencijos patirtis, pagrindiniai priešišku kraštu naudojami dezinformaciniai naratyvai bei praktiniai žingsniai, kuriuos valstybės gynime galėtų ir turėtų atlikti diasporos atstovai. Šių seminarų įgyvendinimas yra diasporos įtraukimo į pilietinį pasipriešinimą dalis.

Rengiantis 2023 m. NATO viršūnių susitikimui Vilniuje, gegužės 8 d. buvo surengtas nuotolinis užsienio reikalų ir krašto apsaugos viceministrų susitikimas su NATO šalyse veikiančių Lietuvos diasporos organizacijų lyderiais. Susitikimo metu pristatyti pagrindiniai Lietuvos tikslai ir siekiai NATO viršūnių susitikime gynybos srityje, aptartas Lietuvos diasporos vaidmuo. 2 Lietuvos diasporos atstovai pakviesti dalyvauti NATO Viešajame forume Vilniuje.

URM organizavo 2 susitikimus su Lietuvos šaulių sąjunga (LŠS), kuriuose aptartos galimybės įtraukti diasporą į LŠS veiklą, steigti naujus LŠS padalinius užsienyje, bendradarbiaujant su diplomatinėmis atstovybėmis.

Siekiant įvertinti diasporos indėlį puoselėjant lietuvių ir įsitraukimą į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą, 2023 m. URM garbės ženklo „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai“ apdovanojimais buvo pagerbti 29 Lietuvos diasporos atstovai ir 2 organizacijos. Globalios Lietuvos apdovanojimą „Už viso gyvenimo nuopelnus“ 2023 m. URM skyrė JAV veikiančiam Pasaulio lietuvių centrai.

Rengiantis 2024 m. vyksiantiems rinkimams ir referendumui, URM įsteigė šiam klausimui skirtą darbo grupę ir kartu su diplomatinėmis atstovybėmis 2023 m. pradėjo vykdyti informacinę kampaniją, skatinančią užsienyje gyvenančius Lietuvos Respublikos piliečius registruotis ir balsuoti referendume. Per pirmą mėnesį nuo registracijos paskelbimo 2023 m. lapkričio 28 d. dalyvauti referendume užsiregistravo virš 5 tūkst. Lietuvos Respublikos piliečių, gyvenančių užsienyje.

Atsižvelgiant į tai, kad diplomatinėms atstovybėms, esančioms arčiausiai diasporos, tenka itin svarbus vaidmuo stiprinant valstybės ir diasporos bendrystę ir bendradarbiavimą, Lietuvos Respublikos ambasadoje Jungtinėje Karalystėje ir Lietuvos Respublikos generaliniame konsulate Čikagoje, JAV, dirba diplomatai, atsakingi už ryšių su diaspora stiprinimą. Kiekvienoje kitoje diplomatinėje atstovybėje ryšių su diaspora stiprinimo funkcija priskirta vienam iš darbuotojų.

2023 m. URM atstovai skaitė pranešimus ir dalyvavo diskusijose 25 Lietuvos diasporos organizacijų ir tarptautiniuose renginiuose diasporos temomis Lietuvoje ir užsienyje.

Grižimo į Lietuvą skatinimas

2023 m. ypatingas dėmesys skirtas grįžimo į Lietuvą skatinimo ir reintegracijos koordinacinio mechanizmo, „Globalios Lietuvos“ interneto svetainės ir jos sudėtinės skilties, skirtos grįžtantiems į Lietuvą, kūrimui bei pasirengimui vieno langelio principu teikti informaciją Lietuvos diasporai aktualiais grįžimo į Lietuvą klausimais. Nuo 2024 m. sausio mėn. URM Globalios Lietuvos departamente pradėjo veikti informacijos planuojantiems sugrįžti į Lietuvą centras „Grįžtu LT“, pakeitęs šią funkciją valstybės biudžeto lėšomis vykdžiusi migracijos informacijos centrą (MIC) „Renkuosi Lietuvą“, veikusį Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biure.

Rengiantis šioms pokyčiams, URM organizavo susitikimus su 42 institucijomis ir įstaigomis, kurių metu aptarti informacijos grįžimo į Lietuvą klausimais teikimo klausimai, institucijų įsitraukimas, bendri projektai. 2023 m. gegužės 4 d. organizuotas valstybės institucijų ir savivaldybių, įgyvendinančių grįžimo skatinimo ir (re)integracijos lengvinimo priemonės, ekspertinės grupės (kontaktinių asmenų tinklo) nuotolinis susitikimas, kuriame aptartos grįžimo į Lietuvą skatinimo aktualijos.

2023 m. (pereinamuoju laikotarpiu) URM informacijos teikimą grįžtantiems organizavo per MIC „Renkuosi Lietuvą“: (1) suteiktos 4795 konsultacijos Lietuvos diasporai (viso – 14177 konsultacijos). Daugiausia Lietuvos Respublikos piliečių kreipėsi iš Jungtinės Karalystės, Airijos, Vokietijos, Norvegijos ir Rusijos; (2) surengti 4 nuotoliniai informaciniai seminarai; (3) teiktos konsultacijos mobiliame biure vasarą pajūryje (virš 100 gyvų konsultacijų); (4) grįžimo į Lietuvą tema pristatyta lietuvių bendruomenių Airijoje, JK, Švedijoje, Norvegijoje, Ispanijoje organizuotų švenčių ir renginių metu (5 gyvi susitikimai, 4 nuotoliniai); (5) veikla pristatyta 5 Lietuvos institucijų organizuotuose renginiuose (gyvai ir nuotoliu); (6) vykdyta komunikacijos veikla (administruotas tinklalapis (836 177 lankytojai), FB paskyra (14994 sekėjai), LinkedIn (432 sekėjai); dalyvauta ir teikta informacija 22 televizijos ir radijo laidose; kt.).

2023 m. URM atliko Lietuvoje ir užsienio šalyse taikomų bei įgyvendinamų grįžimo ir reintegracijos priemonių analizę, kurios pagrindu, išsiaiškinus Lietuvos institucijų, savivaldybių ir tikslinių užsienio valstybių patirtį, rengė rekomendacijas institucijoms ir savivaldybėms dėl grįžimą skatinančių ir

(re)integraciją lengvinančių priemonių. Rekomendacijos institucijoms ir savivaldybėms buvo pristatomos URM organizuotų susitikimų, skirtų grįžimo į Lietuvą skatinimui, metu.

Bendradarbiaujant su kitomis Lietuvos institucijomis ir organizacijomis, nuolat atnaujinama URM parengta Lietuvos diasporos jaunimui skirta stažuotių, praktikos, pažintinių programų Lietuvoje duomenų bazė. 2023 m. prie iniciatyvos prisijungusių institucijų, įstaigų ir organizacijų skaičius padidėjo nuo 58 iki 60, duomenų bazė buvo papildyta daugiau nei 30 naujų galimybių, iš viso pasiūlant virš 180 galimybių diasporos jaunimui Lietuvoje. Duomenų bazė sudaro sąlygas Lietuvos diasporos jaunimui susipažinti su profesinio tobulinimo, studijų, kursų galimybėmis Lietuvoje, prisideda prie grįžimo į Lietuvą skatinimo.

Siekiant didinti diplomatinių atstovybių vaidmenį skatinant grįžimą, kviečiant diasporos jaunimą studijuoti ir stažotis Lietuvoje, gerinant informacijos grįžimo ir (re)integracijos klausimais sklaidą, diplomatinių atstovybių interneto svetainėse (10 valstybių) 2023 m. pradėta skelbti aktuali konkrečioje valstybėje gyvenantiems asmenims skirta informacija, susijusi su grįžimu į Lietuvą.

URM didelį dėmesį skyrė Lietuvos diasporos jaunimo skatinimui sugrįžti, jaunųjų diasporos atstovų tautinės tapatybės ir pilietiško ugdymui. URM parėmė asociacijos „Bring Together LT“ projektą, sudarant galimybę Lietuvos diasporos jaunimui (2 asmenims) dalyvauti 2023 m. birželio 10 – liepos 23 d. vykusioje vasaros stažuotių ir modernios Lietuvos pažinimo programoje. 2023 m. liepos 25–27 d. URM užsienyje studijuojantiems lietuviams organizavo pažintinę programą Lietuvos institucijose ir įstaigose, siekiant paskatinti jaunimą po studijų užsienyje grįžti ir savo tolimesnę karjerą kurti Lietuvoje. Programoje dalyvavo 6 jaunuoliai, studijuojantys Naujojoje Zelandijoje, Nyderlanduose ir Prancūzijoje.

„Globali Lietuva“ interneto erdvėje ir komunikacija

URM administravo socialinio tinklo *Facebook* paskyrą „Globali Lietuva“ ir uždaras šio socialinio tinklo grupes. 2023 m. vasario mėn., siekiant padidinti diasporos pasiekiamumą, pradėtas leisti URM Globalios Lietuvos departamento kasmėnesinis naujienlaiškis. Šiais informaciniais kanalais buvo dalijamasi informacija apie diasporos ištraukimo į valstybės gyvenimą ir grįžimo į Lietuvą galimybes, lituanistinį švietimą, Lietuvoje ir užsienyje vykstančius renginius, diasporos politikos įgyvendinimą, Lietuvos diasporos pilietines iniciatyvas, skelbiami kvietimai teikti paraiškas projektinės veiklos finansavimui ir kt. *Facebook* paskyros sekėjų skaičius per 2023 m. padidėjo 9.4% (26 265 sekėjų). Kasmėnesinio Globalios Lietuvos departamento naujienlaiškio prenumeratorių skaičius – 265 (2023 m. gruodžio mėn. duomenimis). Reguliariai el. paštu informacija dalintasi su 462 Lietuvos diasporos organizacijų ir įstaigų kontaktiniais asmenimis.

Siekiant informuoti Lietuvos visuomenę apie Lietuvos diasporą ir jos indėlį, kuriant gerovę ir saugumą Lietuvoje, URM iniciatyva LRT laidoje „Lietuvos tūkstantmečio vaikai“ 2023 m. buvo tęsiama nuo 2022 m. rudens pristatoma rubrika „Lietuvos diaspora“, kurioje 2023 m. žymūs diasporos atstovai uždavė URM parengtus klausimus. LRT duomenimis, šią laidą žiūrėjo vidutiniškai 125,9 tūkst. Lietuvos gyventojų. Taip pat, siekiant supažindinti Lietuvos jaunąją kartą su diasporos istorija, URM kartu su LRT laidos vaikams „Gustavo enciklopedija“ kūrybine grupe parengė 4 vaizdo siužetus apie Lietuvos diasporos istoriją ir žymius diasporos atstovus. Siužetai buvo transliuoti per LRT televiziją 2023 m. gruodžio mėnesį. LRT duomenimis, „Gustavo enciklopediją“ 2023 m. gruodžio mėnesį žiūrėjo vidutiniškai 105,3 tūkst. Lietuvos gyventojų.

Lietuvos diasporos nuomonės apklausa

2023 m. URM užsakymu visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų kompanija „RAIT“ atliko Lietuvos diasporos apklausą, kurioje dalyvavo 2549 diasporos atstovai, gyvenantys 69 šalyse, daugiausia - Jungtinėje Karalystėje, JAV, Danijoje, Norvegijoje, Vokietijoje. Siekiant įtraukti lietuviškai nekalbančią diasporos dalį, apklausa buvo atlikta ne tik lietuvių, bet ir anglų bei ispanų kalbomis. Apklausos tikslas – išsiaiškinti diasporos santykį su Lietuva bei jų lūkesčius ryšiu su Lietuva, stiprinti ir tobulinti Lietuvos diasporos politiką. 9 iš 10 Lietuvos diasporos atstovų nurodė, kad jiems yra svarbi tautinė tapatybė (91 %). Ženkliai didesnė Lietuvos diasporos atstovų dalis nei 2022 m. teigė, kad ir gyvenant užsienyje yra sąlygų puoselėti lietuviškumą – 83 % (2022 m. – 60 %). Remiantis Lietuvos diasporos apklausos rezultatų duomenimis, nustatoma faktinė Nacionalinio pažangos plano rodiklio „Užsienio lietuvių, įsitraukusių į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą dalis“ reikšmė: 2023 m. – 66,8 %.

ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS (ŠMSM) VEIKLA

Lituanistinio švietimo puoselėjimas užsienyje

Lituanistinio ugdymo plėtra užsienyje yra vienas iš svarbiausių šios Vyriausybės diasporos politikos prioritetų, siekiant ir ateityje išlaikyti stiprų Valstybės ir diasporos ryšį. Lietuvos švietimo ir mokslo institucijų registro 2023 m. gruodžio mėn. duomenimis, iš viso užsienyje veikė 246 formaliojo ir neformaliojo lituanistinio švietimo įstaigos (236 – neformaliojo ugdymo mokyklos, 10 – bendrojo ugdymo įstaigos). Jose mokėsi 11,1 tūkst. vaikų ir jaunuolių.

Nuo 2023 m. sausio 1 d. lituanistinėms mokykloms užsienyje iš valstybės biudžeto pradėta skirti nuolatinė finansinė parama, kurią lituanistinės mokyklos galėjo naudoti patalpų nuomai ir jų išlaikymui, mokytojų atlyginimams, ugdymui skirtų priemonių įsigijimui, banko administravimo mokesčiams padengti – 1,6 mln. eurų paskirstyti 88 lituanistinėms mokykloms, kuriose mokėsi 4069 mokiniai. Finansavimą gavo visos laiku prašymus pateikusios ir mokinius Mokinių registre užregistravusios lituanistinės mokyklos.

ŠMSM tęsė paramos lituanistiniam švietimui veiklas, skirdama finansavimą (1,8 mln. eurų) ugdymo proceso organizavimui Seinų „Žiburio“ mokykloje ir Vasario 16-osios gimnazijoje, Suvalkų lietuvių vaikų darželio veiklai, Vyskupo A. Baranausko fondui „Lietuvių namai“ lietuviškos mokyklos pastato Suvalkuose likutinei sumai sumokėti bei remontui.

ŠMSM rėmė asmenis, vykdančius ar vykstančius vykdyti lituanistinį švietimą užsienyje pagal lituanistinio švietimo sutartis: iki rugpjūčio 31 d. 6 formaliojo lituanistinio švietimo įstaigose lituanistinį švietimą vykdė 25 pedagoginiai darbuotojai, nuo rugsėjo 1 d. 5 įstaigose – 17 pedagoginių darbuotojų. Iki rugpjūčio 31 d. 21 neformaliojo lituanistinio švietimo įstaigoje lituanistinį švietimą vykdė 27 pedagoginiai darbuotojai, nuo rugsėjo 1 d. 20 įstaigų – 24 pedagogai. Dėl geopolitinės situacijos metų bėgyje pasibaigė arba buvo nutrauktos lituanistinio švietimo sutartys su 11 mokytojų, lituanistinį švietimą vykdžiusių Rusijoje (10 mokytojų). Puoselėjant lituanistinį švietimą užsienyje, ŠMSM vykdė kitas veiklas: organizavo lietuvių kalbos mokėjimo lygio egzaminus (165 mokiniai iš 24 lituanistinių mokyklų, 8 valstybių); rėmė neformaliojo lituanistinio švietimo projektus (finansuoti 92 projektai, 468 tūkst. eurų); organizavo 9 susitikimus su diasporos organizacijomis lituanistinio švietimo klausimams aptarti; sukūrė nuotolinio mokymo priemones; aprūpino metodine ir mokomąja medžiaga 27 neformaliojo švietimo įstaigas užsienyje; plėtojo nuotolinį ir skaitmeninį mokymąsi; projektinės veiklos būdu rėmė diasporos vaikų ir jaunimo stovyklų Lietuvoje organizavimą (5 stovyklos, 292 dalyviai); plėtojo kultūros paso diasporai paslaugas (818 apsilankymų Kultūros paso edukacijose, užsakytos 44 edukacinės paslaugos), vykdė aktualios informacijos lituanistinio švietimo klausimais sklaidą, organizavo lituanistinio švietimo įstaigų mokytojų ir lituanistikos (baltistikos) centrų dėstytojų kvalifikacijos tobulinimą (33 dalyviai); skyrė lituanistinio švietimo mokytojo (dėstytojo) premiją.

Diasporos sporto veiklos skatinimas ir įtraukimas į Lietuvos gyvenimą

ŠMSM skyrė 34,5 tūkst. eurų finansavimą 25 diasporos organizacijų sporto projektams ir skatino diasporos sportininkus atstovauti Lietuvai tarptautinėse aukšto meistriškumo sporto varžybose (Lietuvai atstovavo 145 diasporos atstovai).

Grižimo į Lietuvą skatinimas

ŠMSM skyrė finansavimą sugrįžusių ar atvykusių iš užsienio Lietuvos diasporos vaikų integracijai į Lietuvos švietimo sistemą. 2023 m. specialistų pagalba buvo suteikta 216 į Lietuvą grįžusių mokinių.

Užsienio lietuvių studentų klubo organizuotame renginyje ŠMSM atstovai pristatė informaciją apie galimybes studijuoti Lietuvoje ir teikiamą paramą studijoms.

ŠMSM skatino ir rėmė diasporos jaunimo studijas Lietuvoje: per Valstybinį studijų fondą parama skirta 212 užsienio lietuvių, studijuojančių Lietuvos aukštosiose mokyklose.

KULTŪROS MINISTERIJOS (KM), LIETUVOS KULTŪROS TARYBOS (LKT), LIETUVOS NACIONALINIO KULTŪROS CENTRO (LNKC), LIETUVOS NACIONALINIO MUZIEJAUS (LNM) VEIKLA

KM ir jai pavaldžios institucijos daug dėmesio skyrė lietuviškos kultūros užsienyje puoselėjimui. KM vykdė projektų finansavimo užsienyje konkursus per LKT pagal 2 veiklą kryptis: 1) „Globalios Lietuvos“ idėjos sklaida – iš viso finansuota 13 tradicinės ir šiuolaikinės kultūros projektų (137,8 tūkst. eurų), iš jų – 7 tradicinės kultūros puoselėjimo (49,7 tūkst. eurų), 6 profesionalaus meno, šiuolaikinės

kultūros pristatymo ir sklaidos srityse (88,1 tūkst. eurų); 2) užsienyje esančio Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo paieška, sklaida, priežiūra, sugražinimas – finansuoti 3 projektai (23,4 tūkst. eurų).

KM, įvertinusi Lietuvos diasporos asmenų nuopelnus Lietuvos kultūrai ir menui, žinybinį apdovanojimą – garbės ženklą „Nešk savo šviesą ir tikėk“ – skyrė ir diasporos atstovui iš Argentinos.

LNKC vykdė diasporos organizacijų įgyvendinamų Lietuvos tradicinės kultūros puoselėjimo iniciatyvų paramos priemones: 1) skatino diasporos mėgėjų meno kolektyvus dalyvauti ir teikė pagalbą rengiantis 2024 m. Lietuvos dainų šventei - konsultavo, rengė seminarus ir teikė metodinę medžiagą. Atrankoje dalyvauti Lietuvos dainų šventėje užsiregistravo 93 užsienio lietuvių mėgėjų meno kolektyvai iš 21 šalies; 2) organizavo 8 gyvus ir 2 nuotolinius seminarus Lietuvoje ir užsienyje (teatro, šokio, etninės kultūros ir kitomis temomis); 3) organizavo 2 nuotolines edukacines dirbtuves diasporos organizacijų kultūros atstovams ir lituanistinių švietimo įstaigų mokytojams; 4) kartu su Pasaulio lietuvių bendruomene ir Vokietijos lietuvių bendruomene įgyvendino projektą „Europos lietuvių kultūros dienos“; 5) koordinavo mėgėjų meno kolektyvų veiklą kaimyninių šalių lietuvių bendruomenėse – mokėjo už darbą ir padengė kelionių išlaidas 16 kultūros ir meno darbuotojų, pagal rėmimo sutartis teikusiems paslaugas užsienio lietuvių organizacijose ir kultūros įstaigose.

LNM parengė parodą „Pasaulio dydžio Lietuva. Mūsų migracijos istorija“, kurios tikslas - suartinti Lietuvoje ir už jos ribų gyvenančius tautiečius per šalies masinės migracijos istorijos pasakojimą. Paroda buvo rengiama bendradarbiaujant su įvairiomis diasporos organizacijomis ir asmenimis. Prie jos rengimo prisidėjo apie 160 diasporos atstovų, kurie skolino eksponatus, pasakojo istorijas, organizavo susitikimus ir dalinosi informacija. 2023 m. parodą aplankė 2500 asmenų. Paroda buvo atidaryta 2023 m. lapkričio 22 d. ir veiks iki 2024 m. rugsėjo 30 d.

EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJOS (EIM), VŠĮ INOVACIJŲ AGENTŪROS (IA), VŠĮ „INVESTUOK LIETUVOJE“ (IL), VŠĮ „KELIAUK LIETUVOJE“ (KL) VEIKLA

EIM ir jai pavaldžios institucijos 2023 m. didelį dėmesį skyrė diasporos įtraukimui į užsienio investicijų paiešką, turistų iš užsienio pritraukimą ir eksporto iš Lietuvos didinimą. Lietuvos diasporos profesionalai Lietuvos įmonėms suteikė 35 konsultacijas tarptautiškumo ir eksporto plėtros klausimais, prisidėjo rengiant 10 verslo misijų, parodų ir mugių užsienyje, tarpininkavo ieškant kontaktų eksporto veikloms vykdyti. Diasporos profesionalai buvo įtraukiami į Eksporto klubų (dalykinės verslininkų diskusijos, kurių tikslas – suteikti Lietuvos įmonių atstovams informaciją apie eksporto rinkas, patekimo būdus, verslo kultūros niuansus, pasidalinti turima patirtimi ir sėkmės istorijomis) veiklą, dalyvavo ir skaitė 5 pranešimus.

2023 m. EIM pradėjo vykdyti projektinę veiklą diasporos politikos srityje – finansavo 5 Lietuvos diasporos profesionalų organizacijų projektus ekonominės diplomatijos srityje, skirdama 31,6 tūkst. eurų.

EIM prisidėjo prie grįžimo į Lietuvą skatinimo. Diasporos jaunimas buvo skatinamas sugrįžti per IL įgyvendinamą programą „Kurk Lietuvai“, pagal kurią organizuojamos užsienyje studijų ar darbo patirties įgijusių diasporos atstovų stažuotės Lietuvos valstybės institucijose. Programoje dalyvavo 22 dalyviai, įgyvendinę 27 projektus klimato krizės valdymo, švietimo, aplinkosaugos, pilietinio ugdymo, kultūros ir kūrybinių industrijų vystymo, finansinio raštingumo ir kitose srityse. EIM surengė 2 diasporai draugiško darbdavio dirbtuves, kuriose siekta identifikuoti problemas ir kliūtis, su kuriomis susiduria diasporos atstovai ir įmonės, samdančios iš užsienio grįžusius tautiečius ar užsieniečius. Dirbtuvėse dalyvavo apie 40 diasporos, verslo įmonių, personalo atrankos įmonių atstovų. EIM rėmė (skirta 20 tūkst. eurų) Kazickų šeimos fondo inicijuotos programos „Bring Together Lithuania“ įgyvendinimą (diasporos studentų dalyvavo 6 savaitių trukmės stažuotėse 15-oje Lietuvos įmonių ir organizacijų).

Informacija apie aukštos kvalifikacijos specialistų karjeros ir įsitraukimo į valstybės valdomų įmonių valdybų veiklą galimybes Lietuvoje, investicijų ir verslo galimybes, verslo pradžią ruošiantis į Lietuvą ir jau sugrįžus teikta konsultacijų ir renginių su diaspora metu, institucijų interneto svetainėse, socialiniuose tinkluose, naujienlaiškiuose. KL interneto svetainėje paskelbė 5 naujus „Keliauk Lietuvoje“ teminius žemėlapius, nuolat rengė ir platino naujienlaiškius diplomatinėms atstovybėms ir diasporos organizacijoms.

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS (LRVK) VEIKLA

LRVK, įgyvendindama Istorinės atminties puoselėjimo programą, prisidėjo prie projektų įgyvendinimo ir finansavimo užsienyje, skirdama finansavimą 3 projektams.

Siekiant stiprinti valstybės ryšį ir partnerystę su Lietuvos diaspora, į Ministrės Pirmininkės vizitų užsienyje programas pagal galimybes įtraukti susitikimai su diasporos organizacijomis, juose pristatyta situacija Lietuvoje, Vyriausybės prioritetai, aptartos diasporos organizacijoms aktualios temos, pasirengimas 2024 m. planuojamam referendumui dėl pilietybės išsaugojimo, Lietuvos ir diasporos pagalba Ukrainai.

KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJOS (KAM), MOBILIZACIJOS IR PILIETINIO PASIPRIEŠINIMO DEPARTAMENTAS PRIE KAM (MPPD), LIETUVOS KARIUOMENĖS (LK), LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGOS (LŠS) VEIKLA

2023 m. viena iš prioritetinių KAM bendradarbiavimo su nevyriausybinėmis organizacijomis temų buvo „Lietuvos diasporos įsitraukimo į pasirengimą valstybės gynimui ir pilietiniam pasipriešinimui stiprinimas“. 2023 m. dalinis finansavimas buvo skirtas Pasaulio lietuvių bendruomenės asociacijos projektui „Informacinis portalas telkti diasporą Lietuvos saugumui“.

KAM atstovai susitikimuose su Pasaulio lietuvių bendruomene, Airijos lietuvių bendruomene aptarė saugumo situacijos Lietuvoje ir regione, hibridinių grėsmių ir atsparumo joms stiprinimo, krašto apsaugos sistemos stiprinimo ir diasporos įsitraukimo į Lietuvos saugumo stiprinimą temas.

Siekdamas informuoti diasporą apie nacionalinio saugumo ir gynybos politiką, galimybes prisidėti prie valstybės gynybos ir pilietinio pasipriešinimo, MPPD Lietuvos diasporos organizacijoms skaitė nuotolines paskaitas 5 URM organizuojuose seminaruose.

LK surengė 8 pristatymus Lietuvos diasporai apie tarnybos Lietuvos kariuomenėje galimybes, būdus ir sąlygas; parengė straipsnius apie tarnybos būdus Lietuvos kariuomenėje; internete ir socialiniuose tinkluose surengė informacinę kampaniją, skatinat jaunimą, įskaitant diasporą, atlikti nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą.

LŠS įsteigė padalinį, veikiantį Belgijoje, Nyderlanduose ir Prancūzijoje; organizavo vasaros stovyklas, kuriose dalyvavo 23 vaikai, grįžę atostogoms iš įvairių užsienio šalių; rengė nuotolinius koordinacinius pasitarimus su LŠS užsienio padaliniais; organizavo renginius užsienyje veikiančių LŠS padalinių atstovams; dalyvavo susitikimuose su JK ir Skandinavijos šalių diasporos organizacijomis. Susitikimuose diskutuota kovos su dezinformacija, pilietinio pasipriešinimo temomis, pristatytas LŠS, Lietuvos Respublikos piliečių vaidmuo valstybės gynyboje.

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS (SADM), SOCIALINIŲ PASLAUGŲ IR PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO PRIE SADM (SPPD), JAUNIMO REIKALŲ AGENTŪROS (JRA), UŽIMTUMO TARNYBOS PRIE SADM (UŽT) VEIKLA

SADM, SPPD koordinavo Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių grįžimo į Lietuvą programos įgyvendinimą: valstybės parama persikėlimo išlaidoms kompensuoti skirta 33 asmenims, 42 asmenims buvo padengtos lietuvių kalbos mokymosi išlaidos, 2 asmenims skirta finansinė parama profesijos perkvalifikavimui, finansinė parama teikta Vilniaus lietuvių namams, kuriuose 2023–2024 mokslo metais mokėsi 105 politinių kalinių ir tremtinių palikuonys, butais nuomos pagrindais aprūpintos 9 grįžusiųjų nuolat gyventi į Lietuvą politinių kalinių ir tremtinių šeimos – Vilniaus miesto savivaldybėje aprūpintos 7 šeimos ir Klaipėdos miesto savivaldybėje aprūpintos 2 šeimos. Taip pat Klaipėdos miesto savivaldybės administracija įsigijo 4 butus politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams apgyvendinti.

SADM teikė paramą lietuvių kilmės asmenims ir jų šeimos nariams, perkeltiems iš humanitarinės krizės ištiktų valstybių, siekiant jų integracijos Lietuvoje, ir koordinavo Pabėgėlių priėmimo centro vykdomą veiklą: iki 2023 m. pabaigos teikė paramą integracijai 105 perkeltiems iš Venesuelos ir 115 perkeltiems iš Ukrainos asmenims. Pabėgėlių priėmimo centras teikė pagalbą registruojant vaikus į priešmokyklinio ir mokyklinio ugdymo programas, organizavo intensyviuos lietuvių kalbos mokymo ir lietuvių kultūros pažinimo kursus. Perkeliemieji asmenys įsiliejo į darbo rinką, geba komunikuoti lietuvių kalba, jų integracija vyksta sklandžiai.

SADM skatino diasporą plačiau įsitraukti į labdaros ir paramos veiklas, dalyvauti savanorystės programose: susistemino informaciją apie savanorystės galimybes Lietuvos institucijose ir įstaigose, kuri buvo paviešinta URM interneto svetainėje, kaip Lietuvos diasporos jaunimui skirtos stažuočių, praktikos, pažintinių programų Lietuvoje duomenų bazės sudėtinė dalis. Tarptautinės savanorių dienos proga

organizavo savanorių ir savanorystės pagerbimo renginį, į kurį buvo pakviesti Airijos ir JAV lietuvių bendruomenių atstovai.

JRA rėmė diasporos jaunimo organizacijų veiklą: skyrė finansavimą 3 diasporos jaunimo organizacijų projektams; XVII Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso metu nuotoliniu būdu vedė mokymus 103 pasaulio lietuvių jaunimo atstovams iš 18 šalių; skatindama diasporos jaunimą grįžti į Lietuvą ir (arba) užtikrinti Lietuvos jaunimo atstovavimą užsienyje, skyrė stipendiją JK gyvenančiam jaunimo atstovui, atlikusiam praktiką įmonėje Lietuvoje; organizavo susitikimą su Užsienio lietuvių studentų klubu, skirtą susipažinti ir pasidalinti bendradarbiavimo idėjomis; organizavo 7 Jaunimo reikalų tarybos, kurioje dalyvauja 2 Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos atstovai, posėdžius.

UŽT sudarė galimybes Lietuvos darbdaviams ieškoti darbuotojų tarp užsienyje gyvenančių Lietuvos diasporos atstovų ir skatino Lietuvos diasporą grįžti dirbti į įvairius Lietuvos regionus. UŽT organizavo 8 kontaktinius ir 3 nuotolinius renginius, kuriuose pristatė UŽT veiklas, darbo rinkos tendencijas, įgūdžių pritaikymą ir užimtumo galimybes grįžus. Renginiuose buvo suteikta 100 individualių konsultacijų, iš viso per metus veiklos renginių metu pristatytos apie 700 asmenų. Renginių formatai buvo skirti atsižvelgiant į tikslinę grupę: lietuvių bendruomenės, profesionalų klubai ir jaunimo sąjungos. Apie surengtą spaudos konferenciją, kurioje pristatyti atlikto Emigrantų nuomonės tyrimo rezultatai, buvo komunikuota 61 žiniasklaidos priemonėje ir pasiekta apie 31,41 mln. auditorija. Grįžtančių arba ketinančių grįžti į Lietuvą asmenų konsultavimo paslaugos integruotos į skambučių centro veiklą ir Užimtumo tarnybos Klientų aptarnavimo skyrius, esančius kiekvienoje Lietuvos savivaldybėje. Iš UŽT registruotų laisvų darbo vietų duomenų sistemos „Gal į Lietuvą?“ internetinėje svetainėje buvo paskelbta informacija apie 4000 laisvų darbo vietų. 2023 m. UŽT skyriuose registravosi 951 asmuo, nurodęs, kad pastaruoju metu gyveno ir dirbo užsienio valstybėse. 2023 m. įsidarbino 552 asmenys, iš jų 13 % aukštos kvalifikacijos. 84 asmenys darbo paiešką per UŽT nutraukė pradėję savo verslą.

ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS (ŽŪM) VEIKLA

ŽŪM prisidėjo prie Lietuvos tradicinės kultūros pristatymo užsienyje, surengdama 2 tautinio paveldo – Lietuvos tautinio paveldo ženklų pažymėtą, sertifikuotą bei kitų tradicinių lietuviškų maisto produktų pristatymus diasporai Airijoje ir Ispanijoje.

LIETUVOS NACIONALINIO RADIO IR TELEVIZIJOS (LRT), SUSISIEKIMO MINISTERIJOS (SM) VEIKLA

Lietuvos diasporai skirta internetinė televizija LRT LITUANICA visą parą buvo pasiekiamą portale LRT.lt, vaizdo platformoje „YouTube“, per mobiliąją programėlę „LRT.lt“, 3 skaitmenines TV, internetu perduodant signalą kabelinių tinklų operatoriams užsienyje. Pasirašytos ir (ar) atnaujintos sutarys su užsienio ir Lietuvos televizijos bendrovėmis dėl televizijos LRT LITUANICA retransliavimo, transliuota per mažiausiai 13 šaltinių. Televizijos programa LRT LITUANICA buvo retransliuojama skaitmeniniu antžeminiu būdu Lenkijos Šiaurės Rytų regione, siekiant užtikrinti programos prieinamumą ir pasiekiamumą lietuvių bendruomenei Lenkijos Suvalkų ir Seinų apskrityse (priemonė įgyvendinta bendradarbiaujant su SM, AB Lietuvos radijo ir televizijos centru ir Ryšių reguliavimo tarnyba). LRT plėtojo pasaulio lietuviams skirtą turinio platformą lrt.lt/lituanica, apimančią ir Lietuvos diasporai skirtos televizijos LRT LITUANICA transliacijas; išlaikė LRT ENGLISH puslapį anglų kalba (lrt.lt/en/news-in-english), jį papildė Europos transliuotojų naujienų skiltimi „A European Perspective“. LRT rengė ir transliavo mažiausiai 6 diasporai aktualias televizijos programas apie Lietuvą, kurių tikslas – stiprinti atsparumą dezinformacijai ir puoselėti istorinę atmintį; taip pat mažiausiai 3 programas Lietuvos visuomenei apie diasporą. LRT sudarė galimybes šias programas matyti per televiziją LRT LITUANICA ir LRT mediatekoje. LRT plėtojo lietuviško skaitmeninio turinio kanalų, pasiekiamų ir užsienyje, įvairovę – pradėjo veikti nauja tinklalaidžių platforma „LRT radioteka“; platformoje „Epika“ užsienyje yra prieinami lietuviški filmai, sudarantys apie 15% „Epikos“ turinio; svarbiausi užsienio politikos įvykiai (pvz., NATO viršūnių susitikimas Vilniuje) transliuoti tiesiogiai bendroje paskyroje „YouTube“ platformoje.

LIETUVOS MOKSLO TARYBOS (LMT) VEIKLA

LMT skatino diasporos mokslininkų įtraukimą į mokslines veiklas Lietuvoje: 17 diasporos tyrėjų vykdė LMT administruojamų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros projektus; 16 diasporos mokslininkų buvo pakviesti ir įsitraukė į 7 ekspertų komisijų, vertinusių LMT administruojamų projektų paraiškas bei ataskaitas, veiklą ir dalyvavo šių projektų ekspertiniame vertinime.

LMT organizavo naują studentų tyrimų vasaros metu Lietuvoje projektų finansavimo konkursą. Skatindama tyrimų veikloje dalyvauti diasporos atstovus, projektams, įtraukusiems užsienyje studijuojančius studentus, skyrė papildomus balus. Studentų tyrimų vasaros metu projektų įgyvendinime dalyvavo 6 diasporos tyrėjai.

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDO (SRTRF) VEIKLA

SRTRF finansavo 10 Lietuvos diasporos viešosios informacijos rengėjų projektų, įgyvendintų 5 valstybėse pagal 5 programas: internetinės žiniasklaidos (5 projektai), regioninės periodinės spaudos (2 projektai), po 1 projektą periodinių kultūros ir meno leidinių, nacionalinės periodinės spaudos ir nacionalinės radijo ir televizijos programose.

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ARCHYVARO TARNYBOS (LVAT), VALSTYBĖS ARCHYVŲ VEIKLA

LVAT tęsė ir stiprino diasporos organizacijų archyvų tvarkymą ir įtraukė 40 identifikuotų fondų aprašymų į interneto svetainės www.archyvai.lt paieškos priemonę. Šie fondai saugomi JAV Kongreso bibliotekoje Vašingtone, Stanfordo universiteto Huverio instituto bibliotekoje ir archyve bei Litanistikos tyrimų ir studijų centre Čikagoje. LVAT 2023 m. sukūrė interneto puslapį www.diaspora.archyvai.lt, į kurį perkėlė ankstesnėje paieškos sistemoje www.archyvai.lt sukauptą informaciją ir sudarė galimybę išorės naudotojams ne tik ieškoti informacijos apie saugomus dokumentus, bet ir pateikti informaciją apie diasporos archyvus.

Lietuvos centrinis valstybės archyvas surengė ekspediciją į Adelaidę, Australijos lietuvių archyvą, kuriame 2 identifikuotų fondų aprašymai bus įkelti į sukurta naują paieškos priemonę. Ekspedicijos metu Australijos lietuvių bendruomenės nariams buvo pristatyta archyvo veikla, suteikta metodinė informacija apie tinkamą dokumentų saugojimą ir inventorizavimą. 2023 m. Lietuvos valstybės archyvams perduoti 2 sąlyginiai vienetai dokumentų: Lietuvos literatūros ir meno archyvas, tarpininkaujant Lietuvos Respublikos ambasadai Čekijoje, priėmė 13 dailininko Mstislavo Dobužinskio darbų, žurnalisto, rašytojo Vytauto Kazakevičiaus, kuris yra parašęs daug straipsnių apie pokarinės emigracijos rašytojus, archyvą.

Lietuvos valstybės naujasis archyvas parengė leidinį, skirtą supažindinti diasporą ir užsieniečius su trimis istoriniais lūžiais Lietuvos valstybės istorijoje: 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės aktu, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracija ir 1990 m. kovo 11-osios Nepriklausomybės aktu. Jame pateikiami Nepriklausomybės aktų vertimai į 9 užsienio kalbas.

LIETUVOS BANKO (LB) VEIKLA

LB skatino diasporos mokslininkų įsitraukimą į mokslines veiklas Lietuvoje, diasporos jaunimo dalyvavimą akademinėje veikloje, studijas Lietuvoje: 1) LB kvietimu diasporos mokslininkai dalyvavo ir pranešimus skaitė 2 Vilniuje vykusiuose renginiuose; 2) Vlado Jurgučio premiją skyrė diasporos atstovui, ekonomistui-tyrėjui, šiuo metu gyvenančiam ir dirbančiam Olandijoje; 3) skatino diasporos atstovus kandidatuoti į LB vizituojančių tyrėjų programą – dalyvavo JK gyvenantis diasporos atstovas; 4) diasporos atstovus įtraukė į LB Tyrimų centro organizuotą „CEFER Challenge“ konkursą, skirtą įvairių akademinų disciplinų bakalauro ir magistrantūros studentams - dalyvavo 2 diasporos atstovai iš Latvijos ir Olandijos; 5) skatino diasporos jaunimo studijas LB inicijuotoje ir kartu su Vilniaus universitetu įgyvendinamoje anglų kalba dėstomoje šiuolaikinėje ekonomikos studijų programoje - Lietuvoje studijuoti Kiekybinės ekonomikos programą pasirinko 1 diasporos atstovas.

VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS (VRK) VEIKLA

Siekdama įvertinti galimybes užsienyje gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams saugiai balsuoti internetu, VRK tobulino Galimybių studijos dėl informacinės sistemos sukūrimo pirkimo techninę specifikaciją, papildant ją rinkos analizės duomenimis, tęsė konsultacijos su kibernetinio saugumo ekspertais, mokslininkais, teisininkais bei kompetentingų valstybės institucijų atstovais. Įvykus

paslaugų pirkimo konkursui rugpjūčio 21 d. sudarė Lietuvos Respublikos valstybės internetinio balsavimo informacinės sistemos galimybių studijos paslaugų pirkimo sutartį, pagal kurią paslaugos teikėjas įsipareigojo parengti galimybių studiją iki 2024 m. gegužės 20 d., su galimybe pratęsti 1 kartą ne ilgesniam kaip 2 mėn. laikotarpiui (iki 2024 m. liepos 20 d.). Galimybių studija turės atsakyti į klausimus dėl galimybės balsuoti internetu tiek užsienyje, tiek Lietuvoje gyvenantiems lietuviams.

VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS (VKPK) VEIKLA

VKPK tęsė duomenų apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą, esantį užsienyje, rinkimą ir registravimą: baigė vykdyti duomenų bazės U-Paveldas atnaujinimo darbus – modernizavo žemėlapių dizainą, tobulino funkcionalumą, inventorizavo turinį; įgyvendino LKT finansuotą projektą „Lietuvos tarpukario modernizmo mokykla ir jos tęstinumo ženklai pasaulio žemėlapyje (duomenų bazės U-Paveldas aktualizavimas naujais naratyvais ir sklaida)“ ir duomenų bazę papildė 176 objektais, kurių dauguma yra Šiaurės Amerikoje – JAV ir Kanadoje (diasporos architektų sukurti pastatai); skleidė informaciją Lietuvos visuomenei apie Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje objektus.

VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS (VRM), MIGRACIJOS DEPARTAMENTO PRIE VRM (MD) VEIKLA

VRM užtikrino galimybę Lietuvos Respublikos piliečiams, gyvenantiems užsienyje, konkursuose į valstybės tarnybą dalyvauti nuotoliniu būdu, teikė informaciją apie galimybes dirbti valstybės tarnyboje (VRM, Viešojo valdymo agentūros, MIC „Renkuosi Lietuvą“ interneto svetainėse, socialiniame tinkle „LinkedIn“, platino Lietuvos aukštųjų mokyklų karjeros mugėse).

MD savo interneto svetainėje skelbė informaciją apie teisės aktų pakeitimus, susijusius su Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo, išsaugojimo galimybėmis, daugybinės pilietybės turėjimo išimtimis: apie 2023 m. lapkričio 16 d. priimtą Pilietybės įstatymo Nr. XI-1196 45 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIV-2240, numatantį galimybę pateikti prašymą Lietuvos Respublikos piliečių vaikams, kurie gimdami įgijo Lietuvos Respublikos pilietybę ir kitos valstybės pilietybę nuo 1990-03-11 iki 2008-07-22 ir šiuo metu yra pilnamečiai.

TEISINGUMO MINISTERIJOS (TM), VĮ REGISTRŲ CENTRO (RC), INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS KOMITETO (IVPK) VEIKLA

Siekdamos didinti diasporos pasiekiamumą, TM, RC ir URM analizavo galimus informacinio kanalo išvykstantiems gyventi iš Lietuvos sukūrimo būdus (kontakto užmezgimas asmeniui išvykstant iš Lietuvos): sutarta, kad 2024 m. RC Savitarroje ir RC interneto svetainėje asmenims, pildantiems išvykimo iš Lietuvos deklaracijas, bus sukurta aktyvi nuoroda į URM interneto svetainės Globalios Lietuvos skiltį. Tokią nuorodą jau gauna deklaruojantys išvykimą iš Lietuvos per Elektroninius valdžios vartus, t. y. IVPK, kartu su užsakytų paslaugų patvirtinimu, el. paštu siunčia informacinius pranešimus su nuoroda į URM svetainę, kurioje pateikiama aktuali informacija gyvenantiems užsienyje.

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ VEIKLA

2023 m. Veiksmų planą įgyvendino 18 (iš jų 11 – naujai įsitraukusios) Lietuvos savivaldybių: Alytaus miesto, Druskininkų, Joniškio rajono, Kaišiadorių rajono, Kauno miesto, Klaipėdos miesto, Lazdijų rajono, Panevėžio miesto, Prienų rajono, Šakių rajono, Šiaulių miesto, Šiaulių rajono, Šilutės rajono, Širvintų rajono, Tauragės rajono, Ukmergės rajono, Vilkaviškio rajono ir Vilniaus miesto.

Lietuvos savivaldybės, siekdamos padėti užsienio lietuviams puoselėti tautinę tapatybę, įgyvendino šias lituanistinio švietimo, lietuviškos tradicinės kultūros, istorinės atminties puoselėjimo bei sporto skatinimo veiklas: 1) Vilniaus lopšelis-darželis „Ozas“ vykdė tarptautinius ikimokyklinio ugdymo įstaigų pažintinius-meninius projektus „Meškiukas Girius ieško draugų“, kuriais siekė sujungti ir suvienyti lituanistines mokyklas užsienyje; 2) savivaldybės (Kauno miesto, Šiaulių miesto) organizavo nuotolinį ugdymą diasporai pagal bendrojo ugdymo programas. Kauno miesto savivaldybė nuotolinį ugdymą organizavo ir pagal lituanistinio švietimo paketą (lietuvių kalba, Lietuvos istorija, Lietuvos geografija); 3) 6 savivaldybės (Kauno miesto, Lazdijų rajono, Šakių rajono, Šiaulių miesto, Ukmergės rajono, Vilniaus miesto) organizavo vasaros stovyklas, kuriose dalyvavo diasporos ar grįžę iš užsienio vaikai (iš viso – 119 vaikų). Vilniaus miesto savivaldybė surengė vaikų vasaros dienos stovyklą, pristatančią

lietuvių tradicinę kultūrą, Vilniaus etninės kultūros centre – dalyvavo 3 vaikai; 4) Lazdijų rajono savivaldybė organizavo neformaliojo švietimo veiklas – renginius, varžybas; 5) Kauno miesto savivaldybė, siekdama populiarinti lituanistinio švietimo veiklas, sukūrė 144 užsienio lietuvių bendruomenėms skirtus reklaminius pranešimus, kuriais buvo dalinamasi socialiniuose tinkluose; 6) Vilniaus miesto savivaldybė parėmė diasporos folkloro kolektyvo iš Jungtinės Karalystės dalyvavimą tarptautiniame folkloro festivalyje „Skamba skamba kankliai“.

Lietuvos savivaldybės skatino diasporą įsitraukti į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą, vykdydamos šias veiklas: 1) 7 savivaldybės (Alytaus miesto, Joniškio rajono, Prienų rajono, Šiaulių rajono, Šilutės rajono, Tauragės rajono, Ukmergės rajono) kvietė garbės ambasadorius, kitus diasporos atstovus, meno kolektyvus ir atlikėjus į mieste ar rajone organizuojamas šventes, kitus vykstančius renginius (parodas, ekskursijas); 2) 6 savivaldybės (Alytaus miesto, Druskininkų, Lazdijų rajono, Šilutės rajono, Tauragės rajono, Ukmergės rajono) dalinosi diasporai aktualia informacija ir ją nuolat atnaujino interneto svetainėse, 4 savivaldybės (Kaišiadorių rajono, Širvintų rajono, Tauragės rajono, Vilkaviškio rajono) su užsienyje gyvenančiais kraštiečiais bendravo ir informaciją skelbė socialiniuose tinkluose; 3) Klaipėdos miesto savivaldybė socialiniuose tinkluose reguliariai skelbė informaciją apie investicinę aplinką savivaldybėje; 4) 4 savivaldybės (Alytaus miesto, Joniškio rajono, Šilutės rajono, Tauragės rajono) kvietė kraštiečius, gyvenančius užsienyje, tapti savivaldybės garbės ambasadoriais ir įsitraukti į rajono ar miesto ryšių su partneriais užsienyje stiprinimą. Šios savivaldybės garbės ambasadoriais paskyrė 56 diasporos atstovus iš Airijos, Belgijos, Danijos, Ispanijos, JAV, Jungtinės Karalystės, Prancūzijos ir kitų šalių; 5) 5 savivaldybės (Joniškio rajono, Klaipėdos miesto, Panevėžio miesto, Šiaulių miesto, Tauragės rajono) įgyvendino veiklas, kuriomis siekė didinti projekto „Globalūs regionai“ žinomumą ir stiprinti ryšius su užsienyje gyvenančiais kraštiečiais: buvo parengtos radijo laidos, tinklalaidės, interviu su krašto garbės ambasadoriais, organizuoti kiti renginiai; 6) Šiaulių miesto savivaldybė mokėjo metinę stipendiją 2 diasporos sportininkėms, miestui atstovaujantioms Lietuvos, Europos ir pasaulio čempionatuose ir siekiančioms kelialapių į 2024 m. Paryžiaus olimpinės žaidynes; 7) 2 savivaldybės (Prienų rajono, Vilkaviškio rajono) organizavo ir finansavo diasporos atstovų ekskursijas parengtu turistiniu maršrutu, skirtu supažindinti su savivaldybės infrastruktūra, darbo ir paslaugų galimybėmis. Šiose ekskursijose dalyvavo 26 diasporos atstovai. Kaišiadorių rajono savivaldybė organizavo projekto „Kaišiadorys – Lietuvos kultūros sostinė 2024“ pristatymą, informuodama diasporą apie būsimus projekto renginius ir galimybes juose dalyvauti.

Lietuvos savivaldybės įgyvendino šias grįžimo į Lietuvą skatinimo ir palankių (re)integracijos sąlygų sudarymo veiklas: 1) 3 savivaldybės organizavo veiklas, skirtas iš užsienio grįžusių kraštiečių (mokinių) lietuvių kalbos įgūdžiams stiprinti: Kauno miesto savivaldybėje lietuvių kalbos išlyginamojoje klasėje mokėsi 6 iš užsienio į Lietuvą sugrįžę mokiniai; Alytaus ir Kauno miestų savivaldybės organizavo neformalias veiklas, stiprinančias į Lietuvą grįžusių kraštiečių žinias, lietuvių kalbos įgūdžius; Šiaulių miesto savivaldybė užtikrino 2 moksleivių, grįžusių iš Airijos, Šiaulių sporto gimnazijoje išlaikymą; 2) Šilutės rajono savivaldybė organizavo susitikimus grįžusiems asmenims neformalioje grupėje, siekiant jiems padėti lengviau integruotis Lietuvoje (dalyvavo 8 asmenys); 3) Klaipėdos miesto savivaldybė 3 iš užsienio grįžusiems asmenims suteikė finansinę paskatą gyvenamojo būsto nuomos išlaidoms padengti; 4) Vilkaviškio rajono savivaldybės įgyvendinamoje šeimos stiprinimo programoje dalyvavo 2 šeimos; 5) Ukmergės rajono savivaldybė, siekdama paskatinti kraštiečius grįžti, sukūrė filmuką ir televizijos laidą „Gyvenu čia“, pristatančius Ukmergės rajono savivaldybės patrauklumą bei galimybes.

ASIGNAVIMAI

Veiksmų planas įgyvendinamas iš asignavimų valdytojams skirtų bendrųjų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, savivaldybių biudžetų ir kitų teisėtai gautų lėšų. 2023 m. strateginių gairių „Globali Lietuva“ įgyvendinimui iš viso panaudota 9 790,1 tūkst. eurų, kuriuos skyrė 16 valstybės institucijų ir 14 savivaldybių: iš jų 9 708,1 tūkst. eurų valstybės biudžeto, 76,8 tūkst. eurų savivaldybių biudžetų ir 5,2 tūkst. eurų ES struktūrinių fondų ir kitų teisėtai gautų lėšų. Lyginant su 2022 m., 2023 m. diasporos politikai įgyvendinti skirtas finansavimas išaugo 5,3 proc. (žr. 1 lentelę, 1 ir 2 grafikus).

1 lentelė. 2019–2023 metais diasporos politikai įgyvendinti panaudoti asignavimai (tūkst. eurų)

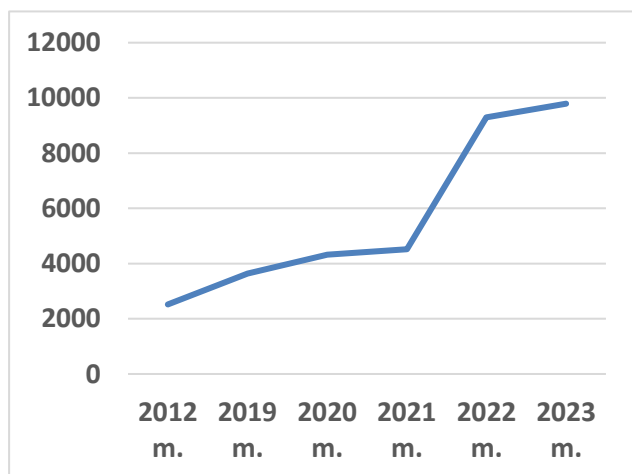
Įgyvendinanti institucija	2012	2019	2020	2021	2022	2023
Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	1482,9	1939	2988,4	3009	5191,1	5165,2

VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	521,3	1241,2	883,3	782,5	1006	1020,7
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (kartu su Socialinių paslaugų ir priežiūros departamentu prie SADM, Jaunimo reikalų agentūra, Užimtumo tarnyba prie SADM)	53,3	45,6	23,4	43,3	570,9	947,9
Ekonomikos ir inovacijų ministerija (kartu su VšĮ „Investuok Lietuvoje“, VšĮ „Keliauk Lietuvoje“)	8,6	4			830,2	815,1
Užsienio reikalų ministerija	434,8	286,8	193,1	235,1	540,5	814,8
Kultūros ministerija (kartu su Lietuvos nacionaliniu kultūros centru, Lietuvos kultūros taryba)	16,9	109,8	206,8	377,8	303,3	329,7
Vidaus reikalų ministerija (Migracijos informacijos centras)					348	
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija					40	100
VšĮ Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas					79	70,5
Susisiekimo ministerija			26,3	64	64	64
Krašto apsaugos ministerija (kartu su Lietuvos šaulių sąjunga, Lietuvos kariuomene)					4,9	54,2
Žemės ūkio ministerija					18,7	29,2
Lietuvos nacionalinis muziejus						29,2
Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka						18
Valstybinė kultūros paveldo komisija						13,5
Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba	1,9	6	0,3	6	11,5	6
Lietuvos bankas					5	5
Tautinių mažumų departamentas prie LRV			2,5			
Savivaldybės*					282,1	307,1
Iš viso:	2 519,7	3 632,4	4 324,1	4 517,7	9 295,2	9 790,1

* Savivaldybės: Alytaus miesto savivaldybė, Joniškio r. savivaldybė, Kauno miesto savivaldybė, Klaipėdos miesto savivaldybė, Lazdijų r. savivaldybė, Panevėžio miesto savivaldybė, Prienų rajono savivaldybė, Šakių rajono savivaldybė, Šiaulių miesto savivaldybė, Šilutės rajono savivaldybė, Tauragės r. savivaldybė, Ukmergės r. savivaldybė, Vilkaviškio r. savivaldybė ir Vilniaus miesto savivaldybė.

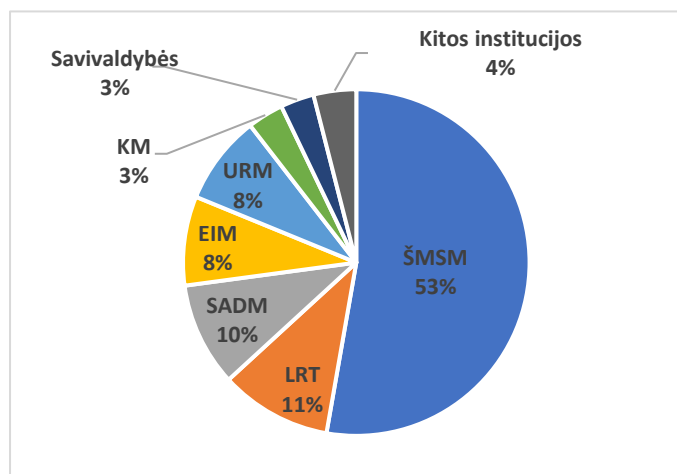
1 grafikas.

2012–2023 m. diasporos politikai įgyvendinti panaudoti asignavimai (tūkst. eurų)

2 grafikas.

2023 m. Veiksmų planui įgyvendinti panaudoti asignavimai pagal institucijas (proc.)

Informacija apie Veiksmų plano įgyvendinimo 2023 m. asignavimų panaudojimą ir rezultatus parengta pagal institucijų raštu pateiktus duomenis. Detalus institucijų 2023 m. panaudotų asignavimų, įgyvendintų rodiklių ir vykdytos veiklos aprašymas pateikiamas pridedamame priede.

PRIDEDAMA. 27 lapai.